



SVEA HOVRÄTT  
Mark- och miljööverdomstolen  
Rotel 060105

**DOM**  
2013-11-27  
Stockholm

Mål nr  
M 6962-13

### **ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE**

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-06-24 i mål nr M 1411-13,  
se bilaga

### **KLAGANDE**

Länsstyrelsen i Stockholms län

### **MOTPARTER**

1. M L
2. Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun

### **SAKEN**

Strandskyddsdispens för muddring

---

### **MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT**

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom i den  
överklagade delen och visar målet åter till mark- och miljödomstolen för fortsatt  
handläggning.

---

Dok.Id 1111163

---

<b>Postadress</b>	<b>Besöksadress</b>	<b>Telefon</b>	<b>Telefax</b>	<b>Expeditionstid</b>
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		<b>E-post:</b> svea.avd6@dom.se www.svea.se		

**YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN**

**Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen)** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa länsstyrelsens beslut om upphävande av strandskyddsdispens.

**M L** har bestritt yrkandet.

**Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun (nämnden)** har bestritt yrkandet men anfört att aktuell åtgärd är dispenspliktig.

**UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN**

**Länsstyrelsen** har anfört bl.a. följande. Det berörda området ligger i en grund havsvik. Generellt sett har alla grunda havsvikar höga naturvärden. Deras egenskaper medför en hög produktion och en riklig växtlighet. Detta gäller i synnerhet skyddade havsvikar, såsom aktuell vik, som dessutom enligt uppgift består av glaciallera. Ett sådant grunt och skyddat område med lerbotten har god potential att beväxas med kransalger och kärlväxter. Viken utgör därmed troligen ett lämpligt lek- och uppväxtområde för gädda och abborre. Underlag från Fiskeriverkets intervjuundersökning visar dessutom på ett större lekområde för gös och strömming. Grunda skyddade lerbottnar med växtsamhällen är känsliga för påverkan från byggnader, muddring, båttrafik m.m. Muddringsföretag av denna typ är generellt mycket negativa för livsmiljön i en grund havsvik och kan ge irreparabla skador.

Det är främst själva borttagandet av bottensediment som medför den största förändringen då det växt- och djurliv som finns på platsen muddras bort. Viktiga lek- och uppväxtmiljöer försvinner eller skadas. Muddringen ger också upphov till grumling. Finkornigt material som lera uppehåller sig längre i vattenmassan och kan därför spridas över ett större område än grovkornigt sediment. På grund av att ljusklimatet reduceras kan vegetationens produktion påverkas negativt. Fisk kan påverkas genom försämrade sikt vilket gör det svårare för predatorer att se byten, till

exempel abborre påverkas negativt av minskad sikt. I ett produktivt område med mjuka bottnar sker uppgrundning snabbare och muddring behöver därför ofta upprepas efter ett antal år, med negativ påverkan.

Det är fråga om en mindre vik som i dagsläget är relativt orörd och opåverkad av mänskliga störningar. Även om muddringen är småskalig kommer den väsentligt att förändra den plats på vilken muddringen utförs. Muddringen kommer även att negativt påverka vikens naturvärden i stort genom grumling. Åtgärden är därmed förbjuden. Vikens skyddsvärden och muddringens negativa påverkan gör att åtgärden är oförenlig med strandskyddets syften att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Det enskilda intresset, att kunna ha en segelbåt vid fastigheten, väger inte över det allmänna intresset. Fastigheten ligger på fastlandet varför det saknas behov av båt för att kunna nå fastigheten. Dessutom finns en brygga på platsen. Det är fråga om fritidsaktiviteter. Förutsättningar för att medge dispens saknas.

Trycket på stränderna i Stockolms län är stort, inte minst när det gäller småskalig muddring för båttrafik. Varje enskild småskalig muddring kan tyckas försumbar, men sett över tid blir den ackumulerade effekten betydande. I dagsläget finns oroväckande tecken på störd fiskrekrytering på många platser i länet. En orsak till detta kan vara ökande brist på kvalitativa vegetationsklädda grunda livsmiljöer och lekrområden. Ett restriktivt förhållningssätt vid prövning av muddring i grunda vikar är nödvändigt.

**M L** har i huvudsak åberopat samma omständigheter som vid mark- och miljödomstolen, med följande tillägg och förtydliganden. Trycket på strandlinjerna är ringa. Fastigheten är den enda bebyggda med strandtomt såväl i viken som i närområdet. Muddringsområdet uppgår till 150 kvadratmeter och detta är en mycket ringa del av Löparfjärden. Viken utgör en mycket liten del av Löparfjärden, som består av ett stort antal vikar och stränder av samma karaktär och vattenvegetation samt ett flertal obebyggda öar. Bryggan är 20 meter lång, avståndet från den till bojen är 25 meter. Muddringen ska utföras 45 meter från stranden och de vassområden där fisken har sina lekplatser är helt belägna vid sidan om. En muddring medför på sin höjd en marginell förändring av livsvillkoren för djur- och växtlivet. Grumlingen är av övergående karaktär. Efter cirka en vecka brukar vattnet åter vara klart. Eventuellt

sedimentmoln vid grävning har en mycket begränsad spridningsradie. Det är fråga om en ringa bottenyta som snart kommer att återkoloniseras. Det är inte fråga om någon nyanläggning utan enbart en underhållsåtgärd för att bibehålla den situation som förevarit sedan början av 1900-talet. Massorna kommer att deponeras på land. Genom anvisningen av tidsperioden 1 september - 31 mars riskerar inte abborrleken att störas.

**Nämnden** har anfört bl.a. följande. Muddringen riskerar att påverka bottenförhållandena och förändra livsbetingelserna för växt- och djurlivet negativt om den utförs på fel sätt och vid fel tidpunkt. Det är därför en åtgärd som kräver strandskyddsdispens. Aktuellt vattenområde är viktigt för abborrlek och som uppväxtområde för gädda. Dispens kan beviljas för åtgärden under förutsättning att april månad utgår från den tillåtna tidsperioden. Endast en ringa bottenyta påverkas av muddringen varför den torde kunna återkoloniseras rätt snart av växt- och djurarter från omgivande botten.

### **MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL**

Nämnden har, såvitt är ifråga i målet, beviljat strandsskyddsdispens för muddring vid boj inom vattenområde i Norrtälje kommun. Länsstyrelsen har upphävt detta beslut varefter mark- och miljödomstolen, med ändring av underinstansernas beslut, har förklarat att muddringen inte kräver strandskyddsdispens. Mark- och miljööverdomstolen har således inledningsvis att avgöra om den aktuella åtgärden är dispenspliktig eller inte.

Av 7 kap. 15 § 4 miljöbalken följer att inom ett strandskyddat område får inte åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. En sådan åtgärd är med andra ord dispenspliktig.

I förarbetena till den nämnda bestämmelsen (se prop. 2008/09:119, s. 100-101) har bl.a. följande uttalanden gjorts.

Uttrycket "väsentligen försämrar" ersätts med "väsentligt förändrar". Syftet med det är att underlätta för den enskilde att kunna avgöra om åtgärden är dispenspliktig eller inte. En väsentlig förändring kan vara både positiv och negativ från biotopsynpunkt. Genom ändringen tydliggörs att det är prövningsmyndigheten som ska avgöra betydelsen av de väsentligen

förändrade livsvillkoren för djur- och växtlivet och om dessa är förenliga med strandskyddets syften.

Att åtgärden ska innebära en väsentlig förändring innebär att det inte är fråga om obetydliga förändringar, som att på en tomt gräva en grop eller trädgårdsdamm av måttlig storlek, lägga upp en jordhög eller vedstapel eller röja sly i normal omfattning.

-----

En väsentlig förändring kan allmänt sett handla om muddring av mjukbottnar eller vassområden, utfyllnader i vattenområden, fällning av mer än ett fåtal träd, anläggande av konstgjorda sandstränder eller våtmarker i anslutning till befintliga vattenområden, schaktning eller ledningsdragning över större ytor, sprängningsarbeten - särskilt i vattenområdet - anläggande av pirar, kajer, båtbyggor eller större badbyggor m.m.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att muddringen är avsedd att företas i ett vattenområde som utgör en grund havsvik. Länsstyrelsen har gjort gällande att botten i viken består av lera. Det har inte framkommit skäl att ifrågasätta detta påstående.

Mark- och miljööverdomstolen finner därmed att förhållandena är sådana att muddringsföretaget väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter i den mening som avses i 7 kap. 15 § 4 miljöbalken. Denna bedömning förändras inte av att M L numera uppgett att muddringen endast ska avse ett område om 150 kvadratmeter.

Av detta följer att åtgärden är otillåten såvida inte dispens medges. Mot bakgrund härav ska det överklagade avgörandet undanröjas och målet visas åter till mark- och miljödomstolen för prövning av dispensfrågan.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulla Bergendal, Peder Munck, referent, och Margaretha Gistorp samt tekniska rådet Dag Ygland.

Föredragande har varit Petter Larsson Garcia.



NACKA TINGSRÄTT  
Mark- och miljödomstolen

**DOM**  
2013-06-24  
meddelad i  
Nacka Strand

Mål nr M 1411-13

### **KLAGANDE**

M L

### **MOTPARTER**

1. Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun
2. Länsstyrelsen i Stockholms län

### **ÖVERKLAGAT BESLUT**

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 12 februari 2013 i ärende nr 526-36870-2012, se domsbilaga 1

### **SAKEN**

Strandskyddsdispens för muddring på fastigheterna X och Y

---

### **DOMSLUT**

Med ändring av underinstansernas beslut förklarar mark- och miljödomstolen att muddringen vid bojen inte kräver strandskyddsdispens.

Mark- och miljödomstolen avslår M Ls överklagande i vad det avser ändrad tid för när arbete i vatten får utföras.

---

Dok.Id 315481

<b>Postadress</b>	<b>Besöksadress</b>	<b>Telefon</b>	<b>Telefax</b>	<b>Expeditionstid</b>
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 <b>E-post:</b> mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

**BAKGRUND**

I vattenområdet utanför fastigheterna X och Y finns en brygga och en boj. M L inkom den 24 september 2012 till Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun (nämnden) med en ansökning om strandskyddsdispens för muddring vid brygga och boj samt uppläggning av muddermassorna på land. Nämnden beslutade den 22 oktober 2012 att medge dispens från strandskyddsbestämmelserna i enlighet med ansökningen. I nämndens beslut förordnades att arbetet ska utföras i ett sammanhang och vara slutfört senast den 30 april 2014 samt att ingen verksamhet får utföras under tidsperioden 1 maj–31 augusti eftersom miljön då kan påverkas negativt.

Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) beslutade den 23 oktober 2012 att överpröva nämndens beslut att medge strandskyddsdispens för muddringen. Länsstyrelsen har den 12 februari 2013 meddelat det beslut som framgår av domsbilaga 1.

**YRKANDEN M.M.**

M L har yrkat att mark- och miljödomstolen ska bevilja strandsskyddsdispens för muddringen vid bojen. Han har därvid inskränkt sitt yrkande till att avse ett område runt bojen om 150 m<sup>2</sup>. Han har vidare yrkat att den tidsperiod då arbeten i vatten inte får utföras ska ändras till att avse tidsperioden 1 maj–31 augusti. M L har anfört i huvudsak följande.

Syftet med muddringen är att kunna nyttja strandfastigheten med brygga samt att kunna ha tillgång till fastigheten med båt. Avståndet mellan bryggan och bojen är 25 m. Det område vid bojen där muddring kommer att ske är ca 150 m<sup>2</sup> stort. Området har således minskats från 350 m<sup>2</sup> till 150 m<sup>2</sup> vilken är den minsta möjliga yta som fortfarande kan möjliggöra båtförtöjning. Restaureringen av botten medför att ca 40–50 cm kommer att muddras bort. Områdets area är av synnerligen begränsad omfattning. Åtgärden kan inte påverka vattenmiljön på något negativt sätt.

Issmältningen har per den 1 april inte avslutats i sådan omfattning att det möjliggör en skonsam och korrekt muddring. Det är därför rimligt att arbetena istället kan få avslutas den 30 april. Muddringsarbetena är planerade att ske i direkt anslutning till att isarna har givit sig. Arbetena tar högst en vecka. Lekperioden för gädda börjar normalt ett par veckor efter islossning. Strömmingen leker inte vid strandkanten utan på djupt vatten. Således bedöms ett sista datum för arbetslut per den 30 april inte ha någon negativ inverkan på växt- eller djurliv.

Länsstyrelsen har bestritt bifall till överklagandet.

Nämnden har anfört att den begränsning som länsstyrelsen har gjort avseende den tillåtna tiden för muddringen är rimlig med hänsyn till abborrens lek under våren.

### **DOMSKÄL**

Utgångspunkten för prövningen är huruvida åtgärden omfattas av de förbud som gäller inom strandskyddsområde. Av 7 kap. 15 § miljöbalken följer bl.a. att inom strandskyddsområde får inte åtgärder vidtas som väsentligen förändrar livsvillkoren för djur- och växtarter.

Dåvarande Miljööverdomstolen har i ett avgörande den 13 maj 2003 (mål nr 7745-02) funnit att muddringsåtgärder i Kasaviken i Västerbottens län intill en längd av ca 30 m, en bredd av ca 10 m och en volym beträffande massorna om ca 300 m<sup>3</sup> inte på något nämnvärt sätt skulle försämra livsvillkoren för djur- och växtarter på platsen. Åtgärderna krävde därför inte dispens från strandskyddet.

Länsstyrelsen har i förevarande fall, med hänvisning till Fiskeriverkets s.k. BALANCE-projekt, konstaterat att det aktuella vattenområdet är en grund vik som utgör ett potentiellt lek- och uppväxtområde för gädda och abborre samt att vattenområdet även ingår i ett känt lekområde för gös och strömming. Länsstyrelsen har vidare angett att muddringen kan påtagligt förändra förutsättningarna för fiskereproduktion och göra området mindre lämpat som reproduktions- och uppväxtområde. Enligt länsstyrelsen har under de senaste decennierna bestånden av



framförallt gädda och abborre minskat längs ostkusten varför det är av stor vikt att bevara de kvarvarande lek- och uppväxtmiljöerna.

Det av länsstyrelsen åberopade BALANCE-projektet modellerar bl.a. fiskens rekryteringsområden i Östersjön, detta utifrån variablerna djup, siktdjup och vågexponering. Av BALANCE-modellerna framgår att lek- och uppväxtområdena för gös, gädda och abborre främst är beroende av vattnets sikt och temperatur (se Länsstyrelsen i Stockholms läns rapport [2007:31] Fiskerekrytering i Stockholms skärgård – underlag för fiskevård och biotopskydd, s. 26).

Muddringen vid bojen kommer att medföra viss grumling i vatten och en förändring av havsbotten. Rekryteringsområdena för gös, gädda och abborre är emellertid som framgår av nämnda rapport inte främst känsliga för förändringar på just havsbotten. Vidare kan inte grumlingen förväntas bli särskilt omfattande eftersom åtgärden sker på en begränsad yta. Med hänsyn härtill anser mark- och miljödomstolen att åtgärden kommer att vara av mindre betydelse för nämnda fiskarters lek- och uppväxtområde. Denna lokalförändring får inte heller några långtgående konsekvenser och bidrar således inte till någon väsentlig påverkan för den livsmiljö som råder i viken (jfr MÖD 2001:29).

Mark- och miljödomstolen anser att de intressen som strandskyddet avser att skydda i detta fall inte alls eller endast obetydligt skulle skadas genom utförandet av muddringsåtgärden vid bojen. Åtgärden i fråga kräver därmed inte dispens.

M L har även överklagat den del av länsstyrelsens beslut som innebär att dispensen från strandskyddet för att muddra vid bryggan och deponera muddermassor inte får medföra att arbete i vatten utförs under perioden 1 september–30 april. I detta sammanhang bör noteras att frågan om strandskyddsdispens för de nu berörda åtgärderna, alltså den dispens som tidsvillkoret är hänförligt till, inte är föremål för domstolens prövning. Utgångspunkter vid prövningen i denna del är därför att det krävs dispens från strandskyddet för att

muddra vid bryggan och deponera muddermassorna samt att underinstansernas bedömning av denna dispensfråga är riktig.

Beträffande frågan om den tidsperiod under vilken arbete i vatten inte ska få utföras instämmer domstolen i länsstyrelsens bedömning att perioden 1 april–31 augusti utgör den mest biologiskt aktiva perioden i vattnet. Det finns då skäl att förordna att arbeten i vattnet inte får utföras under denna period. Vad M L har anfört i denna fråga föranleder således ingen annan bedömning än den länsstyrelsen gjort. M Ls överklagande ska därför avslås i denna del.

Sammanfattningsvis gäller därmed, beträffande de åtgärder för vilka dispens från strandskyddet har beviljats, att de ska utföras i ett sammanhang och vara slutförda senast den 30 april 2014, att de inte alls får utföras under tidsperioden 1 maj–31 augusti och att de därutöver inte får utföras i vatten under april månad.

Mark- och miljödomstolen vill avslutningsvis erinra om att denna dom inte befriar från den i 11 kap. miljöbalken föreskrivna skyldigheten att anmäla eller söka tillstånd till vattenverksamhet.

**HUR MAN ÖVERKLAGAR**, se domsbilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 15 juli 2013.

Denny Heinefors

Ola Lindstrand

---

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Denny Heinefors, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand. Föredragande har varit beredningsjuristen Annica Cornelius.